

Bijlage 9 - Toetsing typische soorten in Natura 2000 gebieden zonder vogeldoelen

Er zijn acht Natura 2000 gebieden waarvoor geen vogeldoelen zijn geformuleerd, maar die wel binnen één van de helikopterlaagvlieggebieden liggen. Deze Natura 2000 gebieden zijn dus alleen aangewezen op basis van de Habitatrichtlijn. In twee van deze gebieden liggen ook twee Beschermd Natuurmonumenten.

Deze acht gebieden zijn aangemeld voor diverse habitattypen. In het profieldocument zijn één of meerdere vogelsoorten benoemd als typische soorten voor deze habitattypen. Van deze typische soorten is bepaald of de activiteit helikopterlaagvliegen er toe leidt dat een soort op den duur uit het gebied verdwijnt.

In de analyse van de typische soorten is per gebied bepaald welke typische vogelsoorten behoren bij de benoemde habitattypen uit het (ontwerp-)aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied. Vervolgens is bepaald of de soort gevoelig is voor de activiteit helikopterlaagvliegen, of de soort voorkomt in het gebied en zo ja, of de activiteit ertoe leidt dat de soort op de korte dan wel langere termijn uit het habitatype verdwijnt (zie tabellen hieronder).

De conclusie is dat verwacht kan worden dat geen enkele typische vogelsoort als gevolg van de activiteit helikopterlaagvliegen uit een habitatype zal verdwijnen. In de meeste gevallen zijn aangetroffen soorten ofwel ongevoelig voor de activiteit ofwel de in het hoofdrapport beschreven drukfactoren zijn leidend voor de achteruitgang van een soort. In een aantal andere gevallen wordt de soort in het geheel niet aangetroffen in het gebied.

In twee van de Natura 2000 gebieden liggen tevens Beschermd Natuurmonumenten. De doelen die zijn geformuleerd in het aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument sluiten aan bij de in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen habitattypen. Deze zijn één-op-één overgenomen bij de beoordeling van de typische soorten van het bewuste habitatype. Aanvullingen van vogelsoorten in het aanwijzingsbesluit zijn eveneens getoetst. De doelen uit beide Beschermd Natuurmonumenten ondergaan geen negatief effect als gevolg van de activiteit helikopterlaagvliegen.

Drouwenerzand ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerking
H2310 Stuifzandheiden met struikhei				
Boomleeuwerik	ongevoelig	ja	nee	
Klapekster	onzeker	uitgestorven in NL	nee	
Roodborsttapuit	onzeker	ja	nee	
Tapuit	gevoelig	ja	nee	Achteruitgang is landelijk probleem en gekoppeld aan grootschalig kwaliteitsverlies van broedhabitat door vermessing/verruiging/vergrassing
Veldleeuwerik	onzeker*	ja	nee	
H2320 Binnenlandse kraaiheidebegroeiing				
geen vogels	-	-	-	
H2330 Zandverstuivingen				
Boomleeuwerik	ongevoelig	ja	nee	
Duinpieper	gevoelig	uitgestorven in NL	nee	
H4010 Vochtige heiden				
geen vogels	-	-	-	
H5130 Jeneverbesstruweel				
geen vogels	-	-	-	
H9190 Oude eikenbossen				
Wespendief	gevoelig	onbekend	nee	

Mantingerbos ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerking
H9120 Beuken- eikenbossen met hulst				
Boomklever	ongevoelig*	ja	nee	
Zwarte specht	ongevoelig	ja	nee	
H9190 Oude eikenbossen				
Matkop	ongevoelig*	ja	nee	
Wespendief	gevoelig	onbekend	nee	

Mantingerzand ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerking
H2310 Stuifzandheiden met struikhei				
Boomleeuwerik	ongevoelig	ja	nee	
Klapekster	onzeker	uitgestorven in NL	nee	
Roodborsttapuit	onzeker	ja	nee	
Tapuit	gevoelig	incidenteel tot uitgestorven	nee	
Veldleeuwerik	onzeker*	ja	nee	verstoring als gevolg van de activiteit zal niet leiden tot verdwijnen van de soort uit het gebied
H2320 Binnenlandse kraaiheidebegroeiing				
geen vogels	-	-	-	

Mantingerzand ontwerpbesluit				
H2330 Zandverstuivingen				
Boomleeuwerik	ongevoelig	ja	nee	
Duinpieper	gevoelig	uitgestorven in NL	nee	
H3160 Zure vennen				
Geoorde fuut	erg gevoelig	ja	nee	Aan-of afwezigheid van geoorde futen is grotendeels afhankelijk van de habitateisen als waterkwaliteit, dekking en beschikbaar voedsel. Geoorde futen kennen aanpassing aan geluid, zoals de vogels die aan de rand van het vliegveld Woensdrecht wonen (2010)
Wintertaling	gevoelig	ja	nee	In NL een lichte daling van aantallen zichtbaar, maar aantallen fluctueren sterk als gevolg van strenge (weinig) en zachte winters (veel). Ook beschikbaarheid van voedsel (zaden van pioniersvegetaties) spelen een belangrijke rol. Verstoring als gevolg van laagvliegen zal niet leiden tot een verdwijning uit het gebied
H4010 Vochtige heiden				
geen vogels	-	-	-	
H5130 Jeneverbesstruweel				
geen vogels	-	-	-	
H6230 Heischrale graslanden				
geen vogels	-	-	-	

Boetelerveld ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerkingen
H3130 Zwakgebufferde vennen				
Dodaars	onzeker			
H4010 Vochtige heiden (subtype A)				
geen vogels	-	-	-	
H5130 Jeneverbesstruweel				
geen vogels	-	-	-	
H6230 Heischrale graslanden				
geen vogels	-	-	-	
H6410 Blauwgraslanden				
Watersnip	gevoelig	onbekend	nee	
H7150 Pioniervegetatie met snavelbiezen				
geen vogels	-	-	-	

Loevestein, Pompveld ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerkingen
H3150 Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden				
geen vogels	-	-	-	
H3270 Slikkige rivieroever				
geen vogels	-	-	-	
H6120 Stroomdalgraslanden				
Graspieper	onzeker*	ja	nee	
H6510A Glanshaverhooilanden				
Kwartel	onzeker*	incidenteel	nee	
H91E0A Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)				
Grote bonte specht	ongevoelig*		nee	
Kwak	erg gevoelig	incidentele broedvogel in NL	nee	

Oude maas definitief besluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerkingen
H3270 Slikkige rivieroever				
geen vogels	-	-	-	
H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)				
Bosrietzanger	ongevoelig*	ja	nee	
H91E0A Vochtige alluviale bossen (zachtouthoibossen)				
Grote bonte specht	ongevoelig*	ja	nee	
Kwak	erg gevoelig	incidentele broedvogel in NL	nee	

Sarsven en Banen ontwerpbesluit				
	Gevoeligheid	Voorkomen in gebied	Negatieve effecten	Opmerkingen
H3110 Zeer zwak gebufferde vennen				
geen vogels	-	-	-	
H3130 Zwakgebufferde vennen				
Dodaars	onzeker	ja	nee	gegevens provincie Limburg: toename tussen periode 1990-1994 en 1998-2007 (meest recente gegevens)
H3140 Kranswierwateren				
geen vogels	-	-	-	
Beschermd natuurmonument				
Waterral	onzeker*	ja	nee	redelijk stabiele populatie
Bruine kiekendief		nee	nee	incidenteel territoriumverdacht; geen bevestigde broedgevallen
Dodaars	onzeker	ja	nee	gegevens provincie Limburg: toename tussen periode 1990-1994 en 1998-2007 (meest recente gegevens)
Blauwborst	ongevoelig	ja	nee	
Snor		nee	nee	ongeschikt habitat
IJsvogel	onzeker*	ja	nee	in periode 1998-2011 1 vastgesteld broedgeval in betreffende onderzoeksjaar. Aanwezigheid vooral afhankelijk van voorgaande zachte winter(s)
Wulp			nee	als broedvogel aanwezig in omliggend agrarisch gebied; geen directe relatie met bn-gebied
Grutto		nee	nee	lang vergane glorie